

“Versalius va demostrar que Galè havia comès diversos errors, va establir una nova tècnica de dissecció i va millorar la terminologia anatòmica. Tingué seguidors que difongueren i poliren les seves idees i alguns detractors que contribuïren a corregir els seus defectes”

Les dificultats per realitzar disseccions van provocar un progrés molt lent de l'anatomia i nombrosos errors. Fins que al segle XVI Vesalius va elaborar una impressionant obra de referència. A la seva novel·la *Middlemarch* (1872), George Eliot –pseudònim de Mary Ann Evans– mostra els recels exagerats amb què el jove doctor Lydgate és acollit en una petita ciutat anglesa de l'època. Hi havia qui estava segur que Lydgate volia deixar morir gent a l'hospital o enverinar-la per tallar-la a trossos, i que si allò no s'aturava podia degenerar en un nou cas com el de Burke i Hare.

Aquests dos personatges s'havien fet macabrament famosos cap al 1829, quan l'estudi de l'anatomia estava tan poc estructurat que el metge havia de proveir-se ell mateix de cadàvers en els cementiris. Burke i Hare, que devien considerar massa incòmode i lent esperar que arribessin els morts, van decidir accelerar el procés. Quan van ser descoberts, tots dos havien assassinat setze persones i després n'havien venut els cossos al doctor Knox d'Edimburg. La policia va acabar amb aquest lucratiu negoci i curiosament sembla que Burke i Hare, després de ser penjats, també van servir per a la difusió de la ciència en una sessió pública de dissecció.

De fet, els criminals ja havien proporcionat cossos per a estudis anatòmics. Al segle IV s'havien practicat disseccions i Cels i Tertul·lià havien acusat metges alexandrins, com Heròfil i Erasístrat, d'haver realitzat viviseccions –és a dir, disseccions en viu– a condemnats a mort. Galè mateix va guardar silenci sobre aquestes acusacions i hi ha qui diu que això prova que eren fundades.

Precisament Galè és un nom clau en el camp mèdic i anatòmic, per a bé i per a mal. Rigorós en les observacions, era també dogmàtic i inflexible en el camp filosòfic i moltes de les seves idees el van dur a conclusions errònies. En ana-

Cartografia del cos humà

Xavier Duran

tomia, les seves equivocacions perduraren durant segles. Fins que Andries van Wessel –un científic d'origen germànic, nascut el 1514 a Brussel·les i conegut pel nom llatinitzat de Vesalius– va obrir una nova era amb la seva obra *De humani corporis*, publicada el 1543.

Entre altres coses, Vesalius es va beneficiar d'estudiar a Pàdua. D'una banda, ja no li va caldre buscar cadàvers a cementiris i patíbuls, com havia fet a París i a Lovaina, sinó que l'ambient liberal de la ciutat toscana li va permetre obtenir material més fàcilment. De l'altra, els pintors naturalistes li proporcionaren unes imatges precises. Tot i que era bon dibuixant, va encarregar a artistes professionals les il·lustracions del seu llibre, que es convertí en un dels exemples més emblemàtics de la col·laboració entre art i ciència.

Vesalius va demostrar que Galè havia comès diversos errors, va establir una nova tècnica de dissecció i va millorar la terminologia anatòmica. Tingué seguidors que difongueren i poliren les seves idees i alguns detractors que contribuïren a corregir els seus defectes. En tot cas, a partir d'aleshores els contraris a les disseccions van anar quedant en minoria. I és que mal podien avançar la medicina i la fisiologia si els mancava el mapa de carreteres corporal que els proporcionava l'anatomia.